

HISTORISK KORREKS

Bevæpnet med brytegrep og ramsløk kjemper vikingmiljøet for å gjenreise den norrøne kulturarven. Bildene av Varg Vikernes i brynje gjør ikke jobben enklere.

TEKST EIRIK B. TRAAVIK FOTO THOMAS HAUGERSVEEN

Gudvangen

V

– **VI OPPLEVER EN KRAFTIG** tilvekst. Vikingmiljøet er spredd over hele jordkloden. Her er det vikinger fra Spania, Australia og USA.

Georg Olafr Reydarsson Hansen er primus motor for vikingmiljøet i Gudvangen. Siden et samlivsbrudd i 1993 har han levd som viking. Det sølvgrå høvdingskjegget matches vanligvis med ullklær, smykker og et impone- rende sverd, men akkurat nå sitter han i sivil utenfor Gudvangen Fjordtell. Slitte jeans og t-skjorte. Telefonen hans piper kontinuerlig. Det er vikingmarked i den lille bygda, i løpet av helgen vil det samle seg over tre hundre vikingentusiaster i teltleiren innerst i Nærøyfjorden. Noen er her for å rekonstruere slag, andre har kommet for å selge historisk korrekte kunstgjenstander, klær og matvarer.

– Neste år kommer det 25 stykker fra Chile og Argentina, facebookvenner av meg som først ble interessert i vikingbevegelsen gjennom Burzum og Varg Vikernes. Jeg har en tyrker her som hadde Varg Vikernes som sitt store idol, men som nå rister på hodet når du nevner navnet. Han har lagt av seg det hele fordi han vil tekkes meg. Jeg slettet ham på Facebook fordi han hadde nynazistiske bilder på profilen sin. I to år prøvde han febrilsk å finne meg igjen, for han så meg som sin åndelige far.

– Er det mange internasjonale vikinger som har kom-

met inn i miljøet på den måten og så blitt rettledet?

– Ja, det kan du si.

VEKK FRA DET BRUNE. Da Varg Vikernes var på for- sider over hele verden forrige uke, iført ringbrynje og vikinghjelmer, var det ikke første gang norrøn kultur ble misbrukt for å fremme en rasistisk agenda. Høyreekstreme individer og grupper setter gjerne et historisk likhetstegn mellom seg selv og helter fra norrøn mytologi. Derfor understreker alle store norske vikinglag at høyreekstreme er uønsket.

Georg Olafr Reydarson Hansen er viking fordi han er fascinert av samfunnet bak de legendariske klosterplyndringene. Håndverkstradisjonene, sagaene, kunnskapen og egenskapene som gjorde at vikingene var overlegne til havs. Som personlig kristen og selverklært hippie legger han vekt på vennskapet og fellesskapsfølelsen i vikingesamfunnene, ikke Odins mange kall til krig.

– Vi tar veldig sterk avstand fra alt det brune. Fascisme og nynazisme krasjer fullstendig med alt det vi tror på. Det har vært veldig vanskelig for oss å bli akseptert i Norge som vikinger fordi vi har vokst opp med en generasjon som opplevde krigen, der Quisling spredde hundrevis av propagandaplakater som alle var dekorert med vikinger eller vikingskip. Og hvor hadde han sitt årlige ting? På gravhaugen i Borreparken. Det var der han samlet sine tilhengere hvert år, og det har Varg og sånne som han også prøvd å gjøre, for å følge tradisjonen, sier Hansen.

– Men det er jo helt feil. Du kan se på deres teorier, det er ingenting som stemmer med vikingtiden.

VAR VIKINGEN EN SV-ER? – Raseidologisk bruk av vår norrøne arv (ikke bare mytologien) er like selvfølgelig som alt annet som kommer av og som er knyttet utelukkende til vår spesifikke underase. Alt det norrøne kommer fra oss, og er et uttrykk for og er formet etter

våre spesielle behov og raseiendommeligheter, skriver Varg Vikernes i en epost til DN.

Han anbefaler de interesserte å lese hans egen bok «Sorcery and Religion in Ancient Scandinavia».

– Slik kan du se hvor lite det «antirasistiske» – såkalt «hedenske» – miljøet i Norge vet, og hvor lite de forstår av vår europeiske arv, skriver Vikernes.

Didrik Söderlind, rådgiver i Human-Etisk Forbund og redaktør i tidsskriftet Humanist, var aktiv i det nyhedenske miljøet før han ble ateist. I forbindelse med boken «Lords of Chaos: The Bloody Rise of the Satanic Metal Underground» (2003) intervjuet han Vikernes flere ganger.

– Bruk av fortiden er jo logisk når man snakker om fascisme og nazisme. I kjernen av disse bevegelsene finner du en idé om at samfunnet er sykt og degenerert, og en drøm om et gjenfødt, rent og friskt folk. For norske høyreekstremister er det logisk å hente inspirasjon i vikingtiden, sier Söderlind, og legger til at høyreekstremister flest bruker kristendommen på denne måten.

– Den norrøne kulturarven er del av vårt felles arve- gods, den er en viktig del av den vi er. Jeg synes samti- dig det blir feil når folk prøver å fremstille vikinger som en slags SV-ere, man snakker jo tross alt om folk som dro på slavetokt. Og leser man Rigstula, så forstår man jo at folk som Varg Vikernes kan finne ideologisk gods der, sier Söderlind om delen av Den eldre Edda som beskriver hvordan guden Heimdall delte menneskene i tre stender.

BITT AV VIKINGVIRUSET. – Folk sitter så tett opp til bålet at det renner fra øynene, men jeg må likevel gå ut her for å ta meg en historisk ukorrekt sigarett, sier Espen Winther og humrer.

Regnet har begynt å gi seg. Inne i et av de permanen- te byggene på markedsplassen jammes det rundt bålet. Det fnises høylytt da temaet fra «Ringenes Herre» brer seg rundt ildstedet. Winther og familien er på viking- marked som deltagere for første gang. Vikingklærne ➔

GJENNOMFØRT. – Jeg har drevet med viking-rollespill i mange år, så jeg har alltid drømt om å komme hit, sier Manon Duvéré fra Paris. Under vikingmarkedet lever hun et historisk korrekt teltliv som Alrun Foxdottir.

▲ **FRIBRYTING.** – Jeg er skikkelig sliten. Å slåss med sverd, spyd og øks er noe helt annet, sier Jason Renauld, alias Bjørn Aegirson. Franskmannen begynte med glima for fire dager siden. Nå håper han å vinne markedsmeesterskapet i vikingbryting.

▼ **SYMBOLER.** Alrun Foxdottir har stått på venteliste i flere dager. Nå får hun endelig sin første runetatovering, laget på den gamle måten av danske Kai Ove Faust.

▲ **VIKINGFEST.** – Jeg innrømmer det, jeg er en historienerd. Antrekkene mine er hundre prosent historisk korrekte, sier Heidi Ødegaard og skåler med Terje Rød. I de hjemmelagde hornene er det selvfølgelig mjød.

▼ **SIRKUS.** Om man faktisk blåste flammer i vikingtiden er usikkert, men det ser unektelig kult ut. Olve Skutevik og Sander Olav Hordvik viser Rune Eriksen hvordan man lager ildkuler med tennvæske og en vedkubbe.

JEG HAR EN TYRKER HER SOM HADDE VARG VIKERNES SOM SITT STORE IDOL, MEN SOM NÅ RISTER PÅ HODET NÅR DU NEVNER NAVNET

GEORG OLAFR REYDARSSON HANSEN vikingleder

➡ ble kjøpt inn for en uke siden. Etter å ha vært på Borre-markedet som fotograf ifjor ble han bitt av viking-viruset, som han selv kaller det. Nå ligger hele familien i telt i enden av leiren. Sønnen og datteren flyr smilende rundt inne i trebygget med tunika og hvert sitt rytme-instrument. De har gledet seg i flere uker. Winther skal dokumentere brytekonkurranser, fester og hverdagsliv under markedsdagene. Bildene av smilende vikinger i naturskjønne omgivelser kommer han til å følge godt med på når de legges ut på nett senere i sommer.

- Et av bildene jeg tok på Borre ble stjålet og brukt av Norwegian Defence League. Andre dukket opp på Facebook-sider av typen «Love your race», sier Winther.

«GANSKE PATETISK». - Høyreekstremer grupperinger bruker ofte svært forvrengte lesninger av norrøn mytologi i virksomheten sin, sier Terje Emberland, seniorforsker ved Holocaust-senteret i Oslo.

- Det virker derimot som Vikernes har hatt litt tid til å lese på cella. Teoriene hans er ikke fullt så idiotisk formulert som Vigrids, men det er likevel ganske patetisk å løpe rundt i ringbrynje og skulle gjeninnføre hedenskapet, sier han.

I boken «Religion og rase: nyhedenskap og nazisme i Norge, 1933–45» fra 2003 skriver Emberland om bruken av det norrøne i norsk nasjonalsosialisme. Emberland forteller at flere naziinspirerte norske kulturpersonligheter tidlig tok til orde for en nyhedensk samfunnsorden.

- Poenget med denne hedenskapen var ikke å gå tilbake til bloting og religionens ytre former, men å finne dens indre «sannhet» og modernisere denne i tråd med det de oppfattet som vitenskapelige erkjennelser, særlig innen raseforskningen. Disse gruppene svermet for vikingtiden fordi den norrøne kulturen ble betraktet som et uttrykk for nordisk raserenhet, sier Emberland.

- Vigrid har ingen politisk ideologi som sådan overhodet og begrepene «høyreekstrem» og «høyreradikal»

er ren demonisering uten ekte innhold, skriver Vigrid-grunnlegger Tore Tvedt i en epost.

Tvedt skriver at Vigrid er et «etnisk/religiøst fellesskap som vil utvikle et Nordisk samfunn basert på Nordisk religion og Nordiske verdi- og kulturnormer».

LEMLESTELSEN. - Oh no, shit!!

Thorgrim Bjørnson, det norrøne alter egoet til historiestudenten Josquin Flucher fra universitetet i Lille, står med sverdet klart til bare hugg. Rundt ham på alle kanter sitter forventningsfulle turister med kameraer hevet. Til nå har de fleste nøyd seg med å se på farging av garn, baking av brød og snekring av buer. Nå skal de være vitner til det de fleste, til enkelte vikinglags fortvilelse, forbinder med perioden: plyndring og lemlestelse.

Fem av de mannlige medlemmene fra den franske vikinggruppen Le clan du Vestfold angriper med et brøl. Thorgrim ser litt bekymret ut. Tidligere i sommer kjøpte gruppen en tro kopi av Osebergskipet. Nå er de i Norge for å leve så historisk korrekt som mulig.

Etter tre minutter er det bare Thorgrim og kompisen Bjørn Aegirson, eller Jason Renauld, som står igjen. Vikingnavnet passer perfekt, franskmannen veier godt over 120 kilo. Rødt hår dekker hver centimeter av overkroppen hans. Svetten får den røde pelsen til å glinse i sommersolen. Et feilsteg får Bjørn ut av balanse, Thorgrim legger ham i bakken og planter sverdet i et simulert banesår. Han løfter sverdet mot himmelen og skriker et triumferende «HOODAH!!!». Henrettelsen møtes med øredøvende applaus.

Ved sidelinjen står svensken Lars Magnar Enoksen i bar overkropp og klapper. Den tidligere judo-mesteren skal snart undervise i glima, fribryting på vikingvis.

- De blir svette, joda, men de later jo bare som de slåss, sier Enoksen.

I 1988 kom han ved en tilfeldighet over vikingenes glemte kampsport under en tur til Island. Siden den

gang har han jobbet for å spre kunnskap om forsømt skandinavisk idrettshistorie.

- I glima slåss man på riktig.

Vikingmarkedet på Gudvangen er på mange måter en eneste stor øvelse i historisk korrekthet. Har noen masseproduserte gjenstander stående synlig ved teltet sitt, får de tilsnakk. Man ser et kamera her og der, men ingen mobiltelefoner. Da Le clan du Vestfold annonserer at de skal tilbringe kvelden i fjellet og en velmenende viking tilbyr mygglys, blir forslaget avfeid med overbærende latter.

GJENEROBRE HISTORIEN. - Av og til får man rene sensasjonsfunn. For noen år siden fant de for eksempel ut at man dyrket havre på Grønland under Eirik Raude. Jeg bare: «Herregud, havre på Grønland! Havre på Grønland!»

Inger Waage ler kort av sin egen nerding. Allmennlæreren fra Bergen står foran et tidsriktig vokset tøytefelt og selger vikingbrød. Tilbehøret er valgfritt - honning eller smør med ramsløk, en viltvoksende kulturplante med en mild smak av hvitløk. Urten er en gjenganger i matbodene på markedet. Mellom serveringene diskuterer Waage med eieren av naboboden, David Saltskår, hvordan vikingleirene kan brukes til å utforske historien i praksis.

- Hvis du kopierer en bue fra en gravplass og den ikke funker til å jakte harer med, så må man begynne på nytt, forklarer Saltskår.

Akkurat nå venter de spent på at arkeologer skal bli ferdig med rapportene fra en grav på Karmøy, der de blant mye annet har funnet analyserbart pollen fra en kokegrop. For Saltskår, Waage og resten av vikingmiljøet er markedet også en politisk handling.

- Mange nordmenn skvetter bare de ser en rune, det har de gjort helt siden Andre verdenskrig. Vi vil formidle hva den egentlig handler om, sier Inger Waage.

- Det er vår arv, ikke sant.

eirik.traavik@dn.no

FREDELIG HØVDING. – Tuffe, den tøffeste av gutta her, som er med i motorsykkelklubb i Sandnes, har sittet her i to dager og brodert på kappen sin. For meg er det et veldig godt bilde på hva vikingmiljøet er, sier Georg Olafr Reydarsson Hansen, leder for vikingmarkedet i Gudvangen